

Molnár Albert emléke

Száz évvel ezelőtt, 1901. március 24-én, rövid szenvedés után halt meg *Molnár Albert* teológiai tanár. Reá emlékezünk most. 1849. december 21-én született Héderfáján. A marosvásárhelyi kollégium elvégzése után Nagyenyeden tanult teológiát. Ezután egy évig tanító volt a marosvásárhelyi kollégiumban, majd külföldi tanulmányút következett. Tíz évig (1885–1895) Marosvásárhely lelkipásztora volt, innen hívták meg az 1895-ben induló kolozsvári teológiára rendes tanárnak. A teológiai fakultás megnyitása alkalmával Molnár Albert volt az ünnepi szónok. Az „Az én országom nem e világból való” c. prédikációjában eszméről, ideáljairól beszélve, a teológiai intézet rendeltetéséről a következőket mondja: „Emelve ez intézet a református papképzésnek. Mint fog kiszállni innen nemzedékek végtelen sora, s viszi népünknek a felvilágosodást, erkölcsöt, jólétet. Népfelvilágosodás, néperkölc, népjólét: mind megannyi ideál. Emelve ez intézet az egész nemzetnek. Felséges hivatásban, mint egy királynő. De nemcsak koronája van, van szíve is. Nemcsak királynő, anya is: 'Alma mater'. Emelve a protestantizmus jövődjének.”

1901. március 15-én, röviddel halála előtt, még hévvel, lelkesedéssel, ideálokért hevülő szíve egész lángjával tartott beszédet az ifjúságnak, amelyből egy részletre ma is érdemes felfigyelni, és eszmeiségét magunkévá tenni. Ez volt a Molnár Albert hatyúdala, mely dallam ma is kedvesen cseng, és ennek a hangnak nem szabad az Alma mater falain belül maradnia.

...Azonban nem elég a színes ünneplés. Mennyi szédelgés lehet a nemzeti ünnepélyekkel is! Csak előre, bátran. Hátha az ünnepi fény beragyogja árnyékunkat s glóriát fon fejünk körül? [...] De van az ünneplésnek egy másik mozzanata is. Ez a zajtalan, befele irányuló, magunkba szálló s lelkiismeretünkkel számoló ünneplés. Nem szabad mellőznünk az ünneplés ez oldalát. Ezt a nem színes, de árnyékos oldalát. Borús felhőkből talán áldás fog hullani.

Íme. Kimondatott az egységes nemzet. És ma több „nemzet” van a hazában, mint valaha. Eltöröltettek a nemességen alapuló „rendek” és ma mégis minden

szegletben megszámlálhatatlan „rendek” és osztályok vannak. Igaz, hogy ezek már nem a nemességen alapulnak. És mivé lett a szép, a szent sajtószabadság? Mivé lett?! Nagy része „tékozló fiú”, s ott őrzi a Mammonnak, a materializmusnak, a szemérmetlen érzékiségnek, a reakciónak, az ultramontanizmusnak s mindenféle önérdeknek őrzi és legelteti – bocsánat – disznait. Ebben az országban minden faj megszorodott, csak a magyar – nem. Kinőtt egy idegen fajú középosztály, ők nőttek ki és a magyar középosztály elbukott. Ebben az országban minden faj kultúrát vívott ki magának, de a magyar kultúra visszafejlődött. Gondolkozásunk s érzelmeink fennköltsege, akaratunk s törekvéseink idealitása mélyen alatta áll az ötven év előttinek. Ebben az országban mindenki meggazdagodott, csak a magyar nem. Pedig van üzleti szellemünk. Csak az a kár, hogy nem – a piacon. Óh, a piacra ideáljainkat visszük. S a szent csarnokokban – az üzletnyitás. Maholnap végleg kicsavarva lesz magyar kézből a fegyver is, a toll is, a kalapács, gyalu is, kicsavarva az ekeszarva is. Íme, itt a magyar haza földje. Völgyeiben mennyi virág – hősök homlokára, hegyeiben mennyi vas, ekének, ha kell: fegyvernek ellenség szívébe, mezőin mily dús a kalász megkoronázza a hú munkát. És ezt a hazaföldet seregestől hagyják el gyermekei. Mennek nyugatra, túl a tengeren. A tenger feddőleg, fenyegetve, haraggal zúg. Hasztalan: ők mennek. És mennek keletre. És amint mennek, a székely fenyves erdők sóhaja hallszik. Hasztalan: ők mennek. S annyi év óta visszhang nélkül hal el a magyar föld sírása: „Adjátok vissza fiaimat, leányaimat!” És itthon is mily sokan vesznek el nem gondozva, de: megejtve.

Új honfoglalásra, talán egy új vérszerződésre van szükségünk.

Gyermeke szívébe önt-e hazaszeretetet a szülő? Tanítja-e gyermekét az anya imádkozni – imádkozni a hazáért? Ott van-e a nő ideáljai között a nemes honfíui jellem? Ah, bizony van még a magyar nőnek hatása férjére, fiaira, leányaira. És a férfi tudja-e, érzi-e, hogy a hazaszeretet: kötelesség? Kötelességet mondok és nem ambitiot, amely annyi szédelgéssel jár, bár tudom, hogy van nemes ambitio is. Kötelesség. Ez a komoly, alázatos és magasztos szó. A kötelességben van ott a felelősség érzete s a kötelességben az a tudat, hogy ami kötelességem, az magasabb helyről jövő küldetés. Erkölcsi törvény, isteni parancs. A kötelességérzet önzést, alkuvást nem ismer. Pompejusnak tengerre kellett szállnia, mert így kívánta Róma s a népe java. Indulás előtt vihar támadt s a hajósok félnek kimenni a kikötőből. De Pompejus fölszedi a horgonyokat, mondván: hajózni most a mi kötelességünk, nem pedig életünket megtartani! És a magyar ifjúság szívében ott van-e a haza neve? Egy antik szoborra úgy volt bevésve egy név, hogy összeomlott volna az egész szobor, ha a nevet kitörlik onnan. Így van-e bevésve az ifjúság szívébe ez a név: haza?!

Hazaszeretetre van szükségünk. Hazaszeretetre, amely könny, amely veríték, amely, ha kell: vér. Evangéliumi, vallásos hazaszeretetre. Tudom én, hogy az evangéliumi vallás nem magyar corpus juris, nem magyar alkotmány, nem magyar ipar, vagy kereskedelem, nem magyar honvédelem, nem, de az evangéliumi vallás mindezeknek a fundamentuma.

Isten országát építve, építjük Magyarországot is. Krisztus az elveszettekért jött, az elvesztett népszabadságért is. A kegyelem föltétele a hit, annak a kegyelemnek is, mely a haza jóléte, a nemzet szabadsága. Evangéliumi vallásos szívből fakad ideális hazaszeretet. Amaz ötvenhárom év előtti március teljes volt erős nemzeti érzéssel, de evangéliumi érzülettel is. Az akkor proklamált testvériség, egyenlőség, szabadság evangéliumi fogalmak. [...] Készüljünk egy második, egy új márciusra!

„Az Ige szolgálata a legfontosabb és a legdöntőbb nemzeti szolgálata az egyháznak és hivatalosainak.”

László Dezső: *A korszerűség kísértései a református egyházban*. Az Út, 1943. 75.